

Εντονη πάντα η κίνηση στα εικαστικά

Περιδιαβάζοντας στις εκθέσεις

Οι Έλληνες σκηνογράφοι των μεταπολεμικών ετών

κίων σκηνογράφων (Σαχίνης, Μανωλεδάκης, Βέττας, Κούση κ.ά.) που δέχονται ότι η σκηνογραφία και στην πόλη μας έχει μια ανάπτυξη, αν μάλιστα λάβει κανείς υπόψη του ότι και μερι-

δήμου, Σαριδόκη κ.ά.

ΜΙΑ ΚΑΛΑΠΕΧΝΙΣ ΤΟΥ ΜΠΑΤΙΚ

Στις εφαρμοσμένες τε-

άδιοπαρήρητες. Μία καλλιτέχνης του είδους, η Αμαλία Αλιφέρη εκθέτει αυτόν τον καιρό έργα «μπατίκ» στην αίθουσα «Τερρακότα». Η έκθεση της περιλαμβάνει πίνακες, καμωμέ-

Θά πρέπει να πει κανείς λίγα λόγια και για τα άλλα έργα της, κυρίως τα μελάνια και τα άμπαζορ, όπου βρίσκει κανείς μια μεγαλύτερη χρωματική ποικιλία, περισσότερα διακοσμητικά σχέδια αλλά και στοιχεία από κείνα που υπάρχουν στους πίνακες.

ΜΙΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΟΠΩΝ

Η ζωγράφος Ελένη Βασιλοπούλου έχει εκθέσει παλαιότερα (το 1980) έργα της στη Μάνη, στην Αττική. Τώρα ξαναρχεται με την καινούργια της δουλειά, που μας την παρουσιάζει στην γκαλερί «Πανσέληνος».

Στους πίνακές της, μικρούς και μεγάλους, οργιάζει η ελληνική φύση, οργιάζουν και τα χρώματα. Υστερα από ένα ταξίδι της στη Μάνη, στην πατρίδα της μητέρας της Βούλας Δαμιανάκου, η ζωγράφος δίνει μερικούς πίνακες τοπίων και οικισμών, κυρίως παλιών σπιτιών που πνίγονται στο φυσικό περιβάλλον, στη θάλασσα ή τους θάλασσες. Μία άλλη σειρά από πίνακες δίνει ανθισμένους κλώνους άσπρους, ρόζ, γενικά άνοιχτού χρώματος, σε μία ευφορία της δημιουργίας. Τέλος κάποιοι άλλοι πίνακες δίνουν εσωτερικούς χώρους, γλάστρες κ.ά.

Υπάρχει διόχρητη μία έντιμη, μία άλληθρα στη δουλειά της Βασιλοπούλου, μία σχεδόν ταπεινή φιλοδοξία να δειθούν τα πράγματα όπως είναι, με τη ουσιαστική (πάντως) ότι η ομορφιά της φύσης είναι παντοδύναμη και αποσπαστική πιο πειστική από όποιονδήποτε «ιαό».

Πόσο θοήθηκε ο συνδικαλισμός;

Από την άλλη μεριά, για να ξαναγυρίσουμε στους συνδικαλιστές, τι κάνει πάνω σ' αυτό το θέμα το συνδικαλιστικό όργανο, που σφασά εμπράξετα από κομματικά κριτήρια; Κι ακόμη γενικότερα πώς συνδέθηκε στην πρόοδο των κρατικών θεάτρων η συμμετοχή ήθωπων και άλλων εργαζομένων στα διοικητικά συμβούλια και στις καλλιτεχνικές επιτροπές; Κατά σύμπτωση (!) από τότε που οι εργαζόμενοι στο θέατρο άρχισαν να μετέχουν στο διοικητικό σώματα, τα κρατικά θέατρα πόνε από το κακό στο χειρότερο - σ' αυτό δεν μπορεί να υπάρξει αμφισβήτηση. Επομένως ένα από το δυο συμβαίνει: Η ο θεσμός της συμμετοχής των συνδικαλιστών στο συμβούλιο και την καλλιτεχνική επιτροπή αποδεικνύεται αποτυχημένος ή τα πρόσωπα που διαλέχθηκαν για να εκπροσωπούν τους εργαζόμενους ήταν κατάλληλοι. Διαλέγετε και παίρνετε.

Κι ακόμη κάτι: Όταν η αντιπροσωπευτική επιτροπή των ήθωπων του ΚΘΒΕ κατηγορεί την διοίκηση του θεάτρου για σκάνδαλα, παραλείψεις, φασαδικές ενέργειες κλπ, δεν πρέπει να ξεχνάει ότι μέσα σ' αυτή τη διοίκηση περιλαμβάνονται και συνδικαλιστικά όργανα, που έχουν κι αυτά την ευθύνη των αποφάσεων που παίρνονται και των ενεργειών, αφού δεν είδα καμία διαφανή κανόνες πουθενά, ούτε καμία παρατήρηση. Και σημειώνω, θέλω να υπογραμμίσω την τελευταία παράγραφο: Η ανακοίνωση του διοικητικού συμβουλίου ότι η στάση του συμβουλίου αυτού είναι ένια, πάνω με απήφασε που εκπροσωπούσε όλα τα μέλη. Επομένως, ποιος μάχεται ποιών; Και κυρίως, γιατί;

N. ΜΠ

Κι έτσι, στη 44 χρονιά και από είχε αναμειχθεί με διάφορες ιδιότητες και υπευνεύθυντες στο γύρισμα περίπου 150 ταινιών, ο Ρότζερ Κόρμαν άποφάσισε να «ξεκουραστεί» κάνοντας τον παραγωγό στην «Νιού Γουόλφντ Πικτιούρς».

Στην καινούργια του δουλειά ο Κόρμαν εφάρμοσε τις ίδιες αρχές που είχε και στη δουλειά του σαν σκηνοθέτης: ήθελε οι ταινίες να γυρίζονται γρήγορα, να γυρίζονται φτηνά και να άρδουν στο μεγάλο κοινό. Από παλιότερα είχε βοηθήσει σκηνοθέτες και ήθοποιους σαν τον Τζάκ Νικολσον, τον Πίτερ Μπουκντάνοβιτς. Σαν παραγωγός βοήθησε τους νεοφερμένους Λιούις Τζήκ, Τζο Ντόντι, Πενελόπη Σπύρς, Τζον Σάις και άλλους.

Διηγούνται πολλές ιστορίες για τον τρόπο που δούλευε σαν παραγωγός. Ο ασφαλέστερος τρόπος για να μπορείς κανείς να γυρίσει ταινία στην εταιρία του ήταν να υποσχεθεί ότι θα την κάνει φθηνότερη από ό,τι είχε στοιχίσει η προηγούμενη φτηνή ταινία της «Νιού Γουόλφντ». Καί σ' αυτό το παγινίδι ο Κόρμαν ήταν σκληρός. Από την άλλη μεριά όλοι αναγνωρίζαν ότι είχε μία φοβερή διαίσθηση για το ποιο φιλμ μπορούσε να επιτύχει οικονομικά.

Ετσι επί δεκαετία χρόνια ο Κόρμαν έριξε στην αγορά ταινίες σαν τις «Σπουδαστριες νοσοκόμες», «Φόδε τη σκηνή μου», «Κορίτσια του δρόμου», «Ρόκ εντ Ρόλλ στη γυμνασία», «Μην πάει από τα άστρα» και άλλες. Οι ταινίες αυτές πετύχαιναν οικονομικά αλλά δεν έδειχναν τον «πραγματικό» Κόρμαν - εκτός ίσως, από την ιδιότητα που έχει να ανακυκλώνει τις ιδέες του, τους ανθρώπους, τις ελπίδες. Όπως άμολαγε και ο ίδιος, σε κάθε του ταινία ανακυκλώνει ότι είχε κερδίσει από την προηγούμενη. Καί φυσικά, αυτά αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι το φιλμ που θέλει να γυρίσει τώρα σαν σκηνοθέτης, είναι οι «Φρανκενστάιν». Θά είναι πολύ ενδιαφέρον να δει κανείς αν η δεκαπενταετία του Ρότζερ Κόρμαν στον χώρο της κινηματογραφικής παραγωγής τον εμπέρισε καθόλου ή αν ο Φρανκενστάιν του θά είναι μια παραλλαγή παλιών ήρώων του, όπως ο Ρόντερικ Ούσερ και ο πρίγκιπας Πρίσπερο.

Τρεις κατηγορίες ταινιών

Θά πρέπει, ίσως, να ξαναθυμηθεί κανείς μερικά στοιχεία από τις ταινίες που είχε σκηνοθετήσει ο Ρότζερ Κόρμαν.

Όπως δείχνει η φιλμογραφία του, οι ταινίες του θά μπορούσαν να χωριστούν σε τρεις περιόδους ή τρεις κατηγορίες. Η πρώτη των «γρήγορων» ταινιών άφορά τα διάστημα 1954-1960, η δεύτερη, σειρά «Αλαν Πάε», άφορά τα διάστημα 1960-1964 και η τρίτη στο διάστημα 1966-1970.

Η πρώτη που περιλαμβάνει περίπου 25 ταινίες, με έντυπωσιακούς τίτλους, δεν μπορεί να έχει έναν συγκεκριμένο χαρακτηρισμό, γιατί υπάρχει σ' αυτές ποικιλία θεμάτων. Ενα χαρακτηριστικό τους, πάντως, είναι ότι όλες αναφέρονται σε μικρές ομάδες ανθρώπων σε απομονωμένες καταστάσεις - και αυτό οφειλόταν στο ότι το φιλμ έπρεπε να γυριστούν με χαμηλό προϋπολογισμό. Ας σημειωθεί ότι ο Κόρμαν, όταν άρχισε να γυρίζει ταινίες, δεν ήξερε τίποτα, αλλά έμαθε γρήγορα: κι άκομα γύριζε τις ταινίες του αυτές με τρομερή γρηγοράδα. Λέγεται ότι σε μία μέρα έφτασε να γυρίσει 73 σκηνές ενός φιλμ. Όλα του τα έργα ήταν έμπορικά, στον στόχο τους, αναφερόταν σε τρομακτικές ιστορίες επιστημονικής φαντασίας ή στο ρόκ εντ ρόλλ, ή άκομα έδειχναν ανθρώπους να έρχονται μέσα σε ένα κόσμο χάους.

Η δεύτερη περίοδος του Κόρμαν αρχίζει όταν έφτασε σε ένα σημείο που να μπορεί να γυρίσει ταινίες με μεγαλύτερους προϋπολογισμούς. Τότε άρχισε να γυρίσει φιλμ βασισμένα πάνω σε κείμενα του Εντγκαρ Άλαν Πόε. Καί, θέλω να πω, το έδωσε την δυνατότητα να κάνει πιά ταινίες όπου συνδυάζει πλούσια σκηνικά, χρώμα, αλλά και έξυπνη κίνηση της μηχανής. Στα χρόνια αυτά γύρισε φιλμ σαν «Το πηγάδι», «Το εκκρεμές», «Ιστορίες τρέμου», «Ομπύργος του Λονδίνου», «Το κοράκι», «Ο άνθρωπος με μάτια από άκτινες Χ» και άλλα. Τώρα χρησιμοποιούμε άστρα στον τόν Βίνσεντ Πράις και τον Ραίμ Μίλαντ.

Στην τελευταία περίοδο ο Κόρμαν, στα χρόνια 1966-1970, ένοιχτηκε άκομα περισσότερο, και σε προϋπολογισμούς αλλά και θέματα. Στα 1966 γύρισε το φιλμ «Άντριον άγγελοι», που αναφέρεται στους όργισμένους νέους με τα μαύρα πέτρινα σακάκια της μεταπολεμικής. Πρωταγωνιστής του ήτα ο Πίτερ Φόντα και βοηθός του ο Πίτερ Μπουκντάνοβιτς. Ενα άλλο του φιλμ ήταν το «Μπλάιντ Μάμα», με την Σέλλεϋ Γουίντερς, στο ρόλο μιας δυναμικής γυναίκας που μετέτρεψε την οικογένειά της σε συμφορία γκάγκστερ υπό την αρχηγία της. Την ίδια εποχή γύρισε και το φιλμ «Η σφαγή του Αγίου Βαλεντίνου» με τον Τζέσσον Ρόμπαρτς στο ρόλο του Άλ Καπόνε, για να κλείσει η εποχή εκείνη με τον «Κάκκιον θωρών».

Τώρα, ο Ρότζερ Κόρμαν αναγγέλλει ότι ξαναγυρίζει στη σκηνοθεσία και αίσουρα το νέο είναι σημαντικό από πολλές απόψεις. Ίσως, ο «Φρανκενστάιν» του να αποτελέσει γεγονός. Θά δούμε.

Η ελληνική ποίηση

Κώστα Βάρναλης

Τα τέσσερα λάθη του «Άγνωστου»

Πρώτο σου λάθος: από κοίνα να 'σαι δούλος.

Δεύτερο, δούλος σε κατάδουλη έποχή.

Τρίτο, δεν ήσουν μόνο έδρα, αλλά ψυχή.

Τέταρτο, δεν πουλήθηκες στον ξένο μύλο.

Αν ήσουν ως τα κόκαλα γαριάς και σάπιας,

δθ θά 'σουν τώρα σκοτωμένος, αλλά «κάποιος».

Κι ο τελευταίος δθ θά 'σουν «άγνωστος» μπατήρας,

με πρώτος και γνωστός, άκομα και βελήρης!

Μηδέ θά σέ κορόιδεαν οι λαοπάληοι,

ντόπιοι και ξένοι, μ' ένα ψευτικό στεφάνι:

να δήμιος του λαού και μάρτυς με το μάρτυρα

θά κολλήσουσε τώρα στους μεγαλοσταύρους!

Η έκθεση που στεγάζεται το «Βαφοπούλειο» έχει μεταπολεμικές έργα (πιθανώς και λίγες παλαιότερες) και αυτό, θέλω να πω, περιορίζει το αντίκείμενο. Εν πάση περιπτώσει, η έκθεση διαθέτει πλούτο έκθεμάτων, κυρίως δ ζωγραφικής μακέτες. Κοντά σ' αυτές βρίσκονται και μακέτες πλαστικές (δηλαδή τρισδιάστατες) και λίγα κοστούμια, που έπισιος είναι ένας τομέας στον οποίο θά μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία και περισσότερη αντιπροσώπευση. Αλλά και έτσι όπως είναι η έκθεση έχει (τό εναλόμε) μεγάλη αξία. Αξίζει άκομα να αναφερθεί ότι στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται τα έργα και όρεκτών Θεσσαλονι-

Η έκθεση που στεγάζεται το «Βαφοπούλειο» έχει μεταπολεμικές έργα (πιθανώς και λίγες παλαιότερες) και αυτό, θέλω να πω, περιορίζει το αντίκείμενο. Εν πάση περιπτώσει, η έκθεση διαθέτει πλούτο έκθεμάτων, κυρίως δ ζωγραφικής μακέτες. Κοντά σ' αυτές βρίσκονται και μακέτες πλαστικές (δηλαδή τρισδιάστατες) και λίγα κοστούμια, που έπισιος είναι ένας τομέας στον οποίο θά μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία και περισσότερη αντιπροσώπευση. Αλλά και έτσι όπως είναι η έκθεση έχει (τό εναλόμε) μεγάλη αξία. Αξίζει άκομα να αναφερθεί ότι στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται τα έργα και όρεκτών Θεσσαλονι-

Η έκθεση που στεγάζεται το «Βαφοπούλειο» έχει μεταπολεμικές έργα (πιθανώς και λίγες παλαιότερες) και αυτό, θέλω να πω, περιορίζει το αντίκείμενο. Εν πάση περιπτώσει, η έκθεση διαθέτει πλούτο έκθεμάτων, κυρίως δ ζωγραφικής μακέτες. Κοντά σ' αυτές βρίσκονται και μακέτες πλαστικές (δηλαδή τρισδιάστατες) και λίγα κοστούμια, που έπισιος είναι ένας τομέας στον οποίο θά μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία και περισσότερη αντιπροσώπευση. Αλλά και έτσι όπως είναι η έκθεση έχει (τό εναλόμε) μεγάλη αξία. Αξίζει άκομα να αναφερθεί ότι στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται τα έργα και όρεκτών Θεσσαλονι-

και Θεσσαλονικείς καλλιτέχνες (όπως για παράδειγμα ο Πάτσας) ζών και εργάζονται στην Αθήνα.

Γιά την ιστορία θα αναφέρουμε ότι στην έκθεση αυτή θαυμάζεις κανείς σκηνογραφικά και ενδυματολογικά έργα των καλλιτεχνών: Εγγονόπουλου, Βασιμάτου, Κυρίως δ ζωγραφικής μακέτες. Κοντά σ' αυτές βρίσκονται και μακέτες πλαστικές (δηλαδή τρισδιάστατες) και λίγα κοστούμια, που έπισιος είναι ένας τομέας στον οποίο θά μπορούσε να υπάρχει μεγαλύτερη ποικιλία και περισσότερη αντιπροσώπευση. Αλλά και έτσι όπως είναι η έκθεση έχει (τό εναλόμε) μεγάλη αξία. Αξίζει άκομα να αναφερθεί ότι στην έκθεση αυτή παρουσιάζονται τα έργα και όρεκτών Θεσσαλονι-

χνης, το μπατίκ κρατάει μία σημαντική θέση, με αρκετά επιτεύγματα και στη χώρα μας.

Όπως είναι γνωστό, το μπατίκ προέρχεται από την μακρινή ανατολή, μάλλον την Ινδονησία. Εξαπλώθηκε στις διατικές χώρες κι από εκεί έφτασε και στην Ευρώπη. Τα πιο γνωστά και εξαπλωμένα μπατίκ θεωρούνται της Ιθάδας, αλλά ένδιαφέρουσες τεχνικές έχουν αναπτυχθεί και στην Κίνα, Ιαπωνία, Μαλαισία. Η λέξη «μπατίκ» προέρχεται μάλλον από τη λέξη «τιτίκ» της Ιθάδας, που σημαίνει σημείο ή σταγόνα.

Στην χώρα μας το μπατίκ έχει εξαπλωθεί, σε ένα άριστο καλλιτεχνικό, στα τελευταία είκοσι χρόνια και οι επιδόσεις είναι

νους με την τεχνική του μπατίκ, αλλά και μαντίλια, μαξιλάρια και άμπαζορ. Στους πίνακές της, τα θέματά της, τα περισσότερα, είναι τοπία, περισσότερα από τα ελληνικά νησιά. Τα χρώματα που κυριαρχούν, όπως είναι φυσικό, είναι το μπλε, το άσπρο ή γκριζό, με κάποιες προσθήκες πράσινο ή κόκκινο ή κερομίδι. Ανετο σχέδιο, τελείως παραστατικό, αποδίδει λιμάνια, εκκλησίες, μπαλκόνια, πόρτες κ.λπ. Υπάρχει και ένας μικρότερος αριθμός πινάκων με κεφάλια κοριτσιών, όπου η χρωματική παλέτα πλούτιζεται, και άλλοι πιο πρόσφοροι όπου το φαιδ χρώμα συντηριάζεται με το άσπρο. Σε όλα τα έργα η Αλιφέρη είναι παραστατική και σαφής, πειστική και σεμνή.

•••

Ο «Είρμος» στεγάζεται μία θαυμάσια έκθεση, ουσιαστικά έργα που μάς έδειξε το χειμώνα, σε διάφορες άτομικές εκθέσεις. Κάθε καλλιτέχνης αντιπροσωπεύεται με δυο ή τρεις πίνακες αξιόλογους. Συγκεκριμένα, υπάρχουν έργα των Γεωργιά, Γραμμάτουλου, Γουναριού, Θεολόγου, Κορρά, Μαρκίδη, Μαυρομάτη, Μεταξά, Σιάμουρη, Σκιαδαρή, Σταθόπουλου, Σταυρίδη, Τέσης και Χατζηκυριάκου-Γκίκα. Πολλές τεχνολογίες και πολλές απόψεις, μία ποικιλία θεμάτων και αισθητικών που ικανοποιεί τον έπισκεπτή και, όπου, κατά κάποιον τρόπο, με τη συνύπαρξη παλιότερων και νέων ζωγράφων, διακρίνει κανείς την εξέλιξη της μεταπολεμικής μας τέχνης.